

Svatba a pohřeb

Rodina se sjede na svatbu. O svatbě a při pohřbu i největší neznaboh vstoupí do kostela. Strejc říká paní v nejlepších letech slova, která zní nahořkle: “Máno, to jsme se neviděli dlouho, vid’! My se vidíme leda tak na svatbě či na pohřbu...” Ano, od té doby, co se přestaly křít děti a hody (hode) dělají leda tak v Čejkovicích a v několika vsích kolem, se lidé vidí na svatbě a na pohřbu. A to ještě ne vždy.

Svatba a pohřeb, to jsou dva akordy společenství. Na svatby a na pohřby je slušnost jezdit. A co teprve v Palestině, v rodině Izraelově! Tím spíš. Jeremjáš však nebude ani na svatbě a ani na pohřbu. A nebude mít svou svatbu a pravděpodobně nebude mít ani svůj pohřeb. Ale nepíše nám to proto, že by si stěžoval. Nějaké osobní smutky v těch verších nemůžeme vyčíst. Proto není místo ani na soucit. Jde o něco jiného:

“¹ Stalo se ke mně Hospodinovo slovo: ² Neber si ženu a neměj na tomto místě syny a dcery, ³ protože toto praví Hospodin o synech a dcerách, zrozených na tomto místě, a o jejich matkách, které je porodily, a o jejich otcích, kteří je zplodili v této zemi: ⁴ Zemřou *na* smrtelné nemoci. Nebudou oplakáváni ani pohřbeni. Budou jako hnůj na povrchu země, zajdou mečem a hladem. Jejich mrtvoly se stanou potravou nebeského ptactva a zemské zvěře.

⁵ Neboť toto praví Hospodin: Nevstupuj *do* domu smutku, nechod’ naříkat a neprojevuj jim účast, protože od tohoto lidu odejmu svůj pokoj, *je* Hospodinův výrok, své milosrdenství i slitování. ⁶ V této zemi zemřou velcí i malí, nebudou pohřbeni, ani je nebudou oplakávat, *nikdo* si kvůli nim nebude zasazovat rány, ani vyholovat hlavu.

⁷ Na smutečním obřadu nebudou lámat chléb, aby poskytli útěchu nad zemřelým, nedají jim napít z kalicha útěchy nad jejich otcem či matkou. ⁸ Nevstupuj *do* domu hostiny, abys s nimi seděl, jedl a pil.

⁹ Neboť toto praví Hospodin zástupů, Bůh Izraele: Hle, způsobím, že zmizí na tomto místě, před vašimi zraky a za vašich dnů hlas jásotu i hlas radosti, hlas ženicha i hlas nevěsty. (Proroctví Jeremjášovo 16:1-9)

Společnost se dostala tak daleko, že je *smrt běžná a život nemožný*. Už je jen děs a běs. Už není Izraeli dáno zastavení, při kterém se vychutnává při pohřbu *zvláštnost smrti a úžasná krása života* při svatbě. Pro Izraelitu byla svatba nebeským svátkem.¹ To jášají i nebesa, když se dva lidé berou. To je akord stvoření! To se Tóra stává skutečností a Berešit ² každého manželství je Hospodinovou věcí. To On nevěstu a ženicha dává dohromady, proto to vykládá Ježíš slovy: “Co Bůh spojil, ať člověk nerozlučuje!” (Matoušovo evangelium 19:6)³

¹ Každý Izraelita se měl ženit, zůstal-li sám, musel k tomu být vážný důvod. V případě Jeremjášově příkaz. Každý rabín měl být ženatý. Má-li vést společenství, má umět vést rodinu. Ježíš by mohl být klidně ženatý, rozumělo by se to samo sebou, ale pravděpodobně nebyl, protože bral ohled na okolí. Bylo by to od něj pěkně zlomyslné. Stačila bolest Mariina. Matku svěřuje do rukou učedníka Jana. Kdyby byl ženat, svěřoval by ještě jednu ženu...

² Berešit - parša “Na počátku” - první kniha Mojžíšova - Genesis 1:1- 6:8

³ Křesťané si to vložili spolu s Pavlovými slovy Efezským, 5:31-33, jako tajemství, které může platit jen pro křesťanské manželství. A to je pravděpodobně kolosální přešlap s tragickými důsledky pro lidskou existenci. Platí to pro jakékoliv manželství, které je navázáno v bázni před stvořitelským řádem. Jeden muž a jedna žena a pořádky, které jsou založeny při stvoření. Mnoho takových rodin je i mimo řady věřících!

Jeremjáš se nežení na pokyn Boží a poslušnost těchto slov uchránila bolesti okolí. Je doba, kdy se svatba nehodí, jak píše apoštol Pavel ⁴ a nebo sám Pán Ježíš zmiňuje ve slovech o konci věků v Matoušově evangeliu 24:17-22. Všimněte si ještě opakovaného určení: *Na tomto místě a v této zemi* (16:2,16:3! a 16:9) Pán tím určuje dvě souřadnice života, ve kterém nemá manželství místo. Proto se nedá apel na panictví a panenství brát jako univerzální podoba vyšší kvality života. Jen se, přátelé žeňte a vdávejte. A nedělejte to až se vyjucháte, jaksi z rozumu a nouze. Dělejte to proto, že se to má, Pán Bůh si to přeje a má z toho radost. Za manželství se není třeba nijak stydět. A pokud víte, že máte *tady a na tomto místě* držet celibát z ohledu na druhé, udělejte to. Nejste a nebudete sami.

Pohřeb ve vyvoleném národě opět znamená zvláštní příležitost ke hledání pokoje. Pozůstalí mají smutek, nevaří a nedělají pohřební hostiny. Přicházejí k nim příbuzní a sousedi, pláčou s nimi a neplácají žádné formule o soustrasti. Hosté navaří a nakrmí všechny truchlící. Pozůstalí hledají pokoj a hosté jej mají přinést. Jenže, kde brát, když jej Hospodin odejme?! (16:5) V takových dobách nebude čas a síla ani pohansky lkát (jak si Izrael navykl) a kvůli mrtvým se řezat do těla v transu a vyholovat si hlavy...

Nebude čas na pohřební hostiny chleba a vína, nebude na to soustředění a Boží požehnání. V té souvislosti stojí za pozornost, že Pán Ježíš toužil s učedníky slavit hostinu Beránka a bral chléb a víno do rukou. A řekl, že nebude jíst a pít až v království...⁵ Pro něj to bylo poslední potěšení před stínem smrti. A Jeremjáš nemá chodit do domu smutku a nemá jíst a pít, protože bylo odňato potěšení. Nebudou pohřby (16:4) nebude útěchy, nebude pokoje. Ten půst od veselí, Ježíšovo a Jeremjášovo temno má svou souvislost.

Když se takto pohnou základy lidské existence, člověk se ptá: "Proč?" Tomáš Klus zpívá v písni, která oblétna internet: "Za co, Pane Bože, za co, trestáš tento prostý lid? / Za co, Pane Bože, za co, nechals nás se napálit? / Za co, Pane Bože, za co? Zas čtyři roky v pr... / Za co, Pane Bože, za co chceš, abychom trpěli?" A stejnými slovy se ptají tisíce dalších lidí.

¹⁰ Stane se, až oznámíš tomuto lidu všechna tato slova, že ti řeknou: Proč Hospodin proti nám vyslovil všechno toto veliké zlo? Jaká je naše vina? Jaký je náš hřích, kterým jsme zhřešili proti Hospodinu, svému Bohu? (Proroctví Jeremjášovo 16:10)

Pokud se lidé takto ptají, je to pochopitelné. Proč to ale nevědí? Jak to, že si nejsou vědomi chyb? Když to zpívá Tomáš Klus,⁶ je úplně zřetelně znát, že si není vědom ničeho, co by mělo vést k marným létům bezpráví, ale naopak vidí, že tu mají čtyři roky trpět nevinní lidé. To v Jeremjášově případě půjde o víc, o sedmdesát. Proto je třeba na takové otázky odpovídat s pokorou a otevřeně:

¹¹ Řekni jim: Protože mě vaši otcové opustili, je Hospodinův výrok, a chodili za jinými bohy, sloužili jim a klaněli se jim; a mne opustili a můj zákon nezachovávali. ¹² A vy jste páchali ještě větší zlo, nežli vaši otcové; hle, žijete každý podle svého umíněného a zlého srdce a mne neposloucháte. ¹³ Proto vás vyvrhnu z této země do

⁴ Viz: 1. dopis do Korintu, 7:26nn

⁵ Viz: Lukášovo evangelium 22:15

⁶ Viz: <http://www.youtube.com/watch?v=Hllk21wloMo>

země, kterou jste neznali vy ani vaši otcové; tam budete sloužit ve dne i v noci jiným bohům, protože se nad vámi neslitují.
(Proroctví Jeremjášovo 16:11-13)

Většinou Hospodin odpovídá, že to na Izrael přichází kvůli Menašovi,⁷ králi Judskému, který kraloval asi padesát let před Jeremjášovou dobou, tedy před skutečným koncem vyvoleného národa v babylónském zajetí. Jaká může být souvislost? Jak je možné být trestán za tak staré hříchy? Ostatně, Menaše se pokořil a napravil svůj život. Umřel pokojně.⁸ Tak fakt: “Za co, Hospodine?” Menaše se sice vrátil, ale už nedokázal vrátit Izrael. Je to jako Pohádka o mašinkách,⁹ kde se mašince nechtělo jezdit po kolejích. Vyjela ven a zpátky na koleje se z vězení dostala jen zázrakem černokněžníka Zababy. A já jsem taky neviděl ještě žádný vlak, jehož mašinka by *vykolejila* a vagónky se zase *zakolejily*. Právě v tom je ta bída, když se dostane člověk k hříchu, naučí se žít podle svého zlého srdce a padá do zatracení více a více a už mu ani nepřipadne zlé. A to až do té doby, než jej sevrou okovy, jako mašinku.

Izrael nevěděl, že je mimo koleje! Bude muset žít v zemi, kterou neznali otcové a sloužit tam cizím bohům. To je snad nejstrašnější charakteristika, kterou by si mohl Izrael představit.

Otázky k debatě:

1. Jak vidíte svatbu? Je to skutečně jen soukromá věc? A soužití muže a ženy? Je možné si jej projektovat a plánovat a stavět podle svého? Nebo má na každé - i na to pohanské - Pán Bůh svá práva?
2. Taky je vám nepříjemné říkat: “Upřímnou soustrast...” když nevíte, co si pod tím představit? Proč je pohřební byznys tak strašně odosobněný? Umíme pomáhat lidem, kteří někoho ztratili?
3. Svět pravděpodobně vypadá na mnoha místech tak, jak jej popisuje Jeremjáš. Není místo pro svatby a pro pohřby. Pojďme chvilku myslet na lidi daleko od nás... A popřemýšlejme, jak lehkou by se mohlo stát, že na tom budeme podobně. Jak tomu bránit?
4. Zázrak návratu na koleje. O ten se můžeme modlit a ten smíme vyhlížet. Zababa byl nádražácký inženýr a uměl zase mašinku přeprojektovat na koleje. My máme také takového Pána a umí to ještě lépe.

⁷ Viz: Proroctví Jeremjášovo 15:4

⁸ Viz 2. kniha Paralipomenon 33:10nn

⁹ Pohádky o mašinkách, Pavel Nauman, vydalo SNDK 1960, pohádka VIII. O mašince, která nechtěla jezdit po kolejích. Ve formě večerníčku: <http://www.youtube.com/watch?v=FAFPbLyCI7c>